

08.07.2009

SAAMELAISKÄRÄJÄT VAATII SAAMELAISTEN KOTISEUTUALUEEN ALUEKEHITYSTEHTÄVIÄ

Saamelaiskäräjät on lausunut alueiden kehittämislaista (Alke) Työ- ja elinkeinoministeriölle 7.7.2009. Saamelaiskäräjät on esittänyt lukuisia huomioita Alke-lakiin ja pitää lakiehdotusta puutteellisenä. Saamelaiskäräjien näkökulman mukaan lakiehdotus ei vähennä byrokratiaa eikä huomioi saamelaisten perustuslaillista kulttuuri-itsehallintoa ja Vanhasen II hallituksen hallitusohjelman linjausta saamelaisen kulttuuri-itsehallinnon turvaamisesta.

Alke-laki liittyy Alku-hankkeeseen (aluehallinnon kehittämishanke) ja sen tarkoituksena on ohjata alueiden kehittämistä. Alke-laki lisää maakunnan liittojen valtaa ja siirtää tehtäviä nykyisiltä lääninhallituksilta maakuntien liitoille. Lakiehdotus lisääisi maakuntien liittojen ohjausvaltaa aluehallintovirastoihin ja ministeriöihin, koska maakuntasuunnitelma ja sen toteuttamissuunnitelma ohjaisivat valtion aluehallintovirastoja ja rahoituksen jakoa ja toisi maakuntien liitot vaikuttamaan aluehallintovirastojen strategiseen ohjaukseen ja tulosneuvotteluihin. Maakuntaohjelma ja sen toteuttamissuunnitelma olisivat osa maakunnan liiton ja valtion aluehallintoviranomaisten ohjaus- ja suunnitteluprosessia.

Maakuntien liitot ovat kunnallisia kuntayhtymiä, joiden edustuksellisuus päätetään kunnallisvaalien tuloksen perusteella. Maakuntien liitoilla on jo nykyisin suuri valta aluekehittämisestä maakunta-kaavoitusprosessissa. Ehdotettujen tehtävien siirto asettaa selkeitä uhkia toiminnan riippumattomuudelle. On syytä pohtia maakuntien liittojen aluekehitystehtävien kasvaessa voidaanko maakuntien liittojen toimintaa tarkastella kunnallisen itsehallinnon periaatteiden kautta, koska lainsäädäntöhankkeiden myötä maakuntien liittojen toiminnassa on piirteitä sekä kuntayhtymätoiminnasta että valtion aluehallintoviranomaistehtävistä.

Lakiehdotus esittää maakunnan yhteistyöryhmille (MYR) uusia tehtäviä aluetason strategisen linjauksia tekevänä sekä kansallista aluepolitiikkaan yhteen sovittavana elimenä. Saamelaiskäräjät näkee ongelmallisena MYR:in tehtävien lisäämisen suhteessa saamelaisten kulttuuri-itsehallintoon ja aluehallintoon. MYR nimitetään maakuntahallituksen päätöksellä ja se kokoaa edustajia eri viranomaisista ja järjestöistä. MYR ei ole suoraan vastuullinen millekään elimelle, vaan ohjaa päätöksillään useiden eri viranomaisten toimintaa ja rahanjakoa. MYR:in lisääntyneet tehtävät voivat olla ristiriidassa saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon kanssa. Ylipäätään, MYR:ille ja maakuntien liitoille esitetään osittain päällekkäisiä tehtäviä. Tämä lisää byrokratiaa eikä kevennä aluehallintoa hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti.

Saamelaiskäräjien näkökulmasta Alkella on vaikutuksia saamelaisten perusoikeuksiin ja niiden toteutumiseen. Esitys lisää maakunnan liittojen aluepoliittista ohjaus- ja kehittämisvaltaa saamelaisten kulttuuri-itsehallintoa käsittävälle alueelle ollen ristiriidassa saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ja alkuperäiskansa-aseman kanssa. Toteutuessaan Alke voi heikentää saamelaista kulttuuri-itsehallintoa ja estää sen dynaamisen kehittymisen. Saamelaiskäräjät haluaa huomioida, että välillisesti Alke-lainsäädäntö lisää kuntien valtaa ja kehittää aluepolitiikkaa kuntajohtoiseksi.

Saamelaiskäräjät esittää, että saamelaisten kotiseutualueen aluekehitystehtävät tulee siirtää kokonaisuudessaan Saamelaiskäräjien tehtäväksi.

Lisätietoja: Puheenjohtaja Klemetti Näkkäljärvi, +358505242109,
klemetti.nakkalajarvi@samediggi.fi